

अल्पमुदत पीक कर्ज व अल्पमुदत पीक कर्जाचे केलेले पुनर्गठित / फेर पुनर्गठित कर्ज यांची रु.२.०० लाखापेक्षा जास्त थकबाकीची रक्कम असलेल्या खातेदारांना तसेच अल्पमुदतीच्या पीक कर्जाची नियमितपणे परतफेड करणा-या खातेदारांना योग्य समर्पक योजनेद्वारे दिलासा देण्यासंदर्भात अभ्यास करून शिफारशी करण्यासाठी मंत्रीमंडळ उपसमिती गठीत करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग,
शासन निर्णय क्र. कृकमा ०१२०/ प्र.क्र.५/२-स
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२
दिनांक : १५ जानेवारी, २०२०

प्रस्तावना :-

राज्यात एकूण १५३ लाख शेतकरी आहेत. हे शेतकरी शेती आणि शेतीशी निगडित कामांकरिता व्यापारी बँका आणि जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांकडून कर्ज घेतात. सन २०१५-१६ ते २०१८-१९ या सलग चार वर्षात राज्यातील विविध भागात दुष्काळसदृश परिस्थिती निर्माण झाल्यामुळे मोठ्या प्रमाणात ५० पैसेपेक्षा कमी पैसेवारी जाहिर करण्यात आली होती. तसेच, राज्याच्या काही भागात अवेळी पाऊस झाल्यामुळे शेतकऱ्यांचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान झाले होते.

२. या नैसर्गिक आपत्तीच्या पार्श्वभूमीवर शेतकऱ्यांचे नुकसान झाल्यामुळे मागील काही वर्षात शेती निगडित कर्जाची मुदतीत परतफेड होवू शकली नाही. त्यामुळे शेतकरी थकबाकीदार झाल्यामुळे कर्जाच्या दृष्टचक्रात अडकलेला आहे आणि त्यांना शेती कामांकरिता नव्याने पीक कर्ज घेण्यास अडचणी निर्माण झाल्या आहेत. परिणामी, सन २०१९-२० मध्ये पीक कर्ज वाटप अत्यंत असमाधानकारक आहे. या पार्श्वभूमीवर हिवाळी अधिवेशन २०१९ मध्ये मा. मुख्यमंत्री महोदय यांनी महात्मा जोतीराव फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजनेची घोषणा केली. वरील वस्तुस्थिती विचारात घेता दि.१.४.२०१५ ते ३१.३.२०१९ पर्यंतच्या कालावधीसाठी अल्पमुदतीचे पीक कर्ज घेतलेल्या, तसेच, या कालावधीत अल्पमुदतीच्या पीक कर्जाचे पुनर्गठन / फेरपुनर्गठन केलेल्या शेतकऱ्यांना दिलासा देण्यासाठी “महात्मा जोतीराव फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजना २०१९” या कर्जमुक्ती योजनेस दि.२४.१२.२०१९ रोजी झालेल्या मंत्रीमंडळ बैठकीत मान्यता देण्यात आली आहे. त्यानुसार “महात्मा जोतीराव फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजना २०१९” ही कर्जमुक्ती योजना दि.२७.१२.२०१९ च्या शासन निर्णयान्वये जाहिर करण्यात आली आहे.

३. दि.२४.१२.२०१९ रोजी झालेल्या मंत्रीमंडळ बैठकीतील निर्णयानुसार रु.२.०० लाखापेक्षा जास्त पीक कर्जाच्या थकबाकीची रक्कम असलेल्या खातेदारांना तसेच अल्पमुदतीच्या पीक कर्जाची नियमितपणे परतफेड करणा-या खातेदारांना योग्य समर्पक योजनेद्वारे दिलासा देण्यासंदर्भात अभ्यास करून शिफारशी करण्यासाठी मंत्रीमंडळ उपसमिती गठीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

उपरोक्त पार्श्वभूमीवर खालीलप्रमाणे मंत्रीमंडळ उपसमिती गठीत करण्याचा निर्णय शासनाने घेतलेला आहे.

१	श्री.अजित पवार, उपमुख्यमंत्री (वित्त)	अध्यक्ष
२	श्री.एकनाथ शिंदे, मंत्री, नगरविकास	सदस्य
३	श्री.बाळासाहेब थोरात, मंत्री, महसूल	सदस्य
४	श्री.अशोक चव्हाण, मंत्री, सार्वजनिक बांधकाम	सदस्य
५	श्री.दादाजी भुसे, मंत्री, कृषी	सदस्य
६	श्री.बाळासाहेब पाटील, मंत्री, सहकार	सदस्य
७	प्रधान सचिव (सहकार)	सदस्य सचिव

समितीची कार्यकक्षा :-

- १) अल्पमुदत पीक कर्ज व अल्पमुदत पीक कर्जाचे केलेले पुनर्गठीत / फेर पुनर्गठित कर्ज यांची रु.२.०० लाखापेक्षा जास्त थकबाकीची रक्कम असलेल्या कर्जखात्यांच्या माहितीच्या आधारे अशा खातेदारांना योग्य समर्पक योजनेद्वारे दिलासा देण्यासंदर्भात अभ्यास करून शिफारशी करणे.
- २) अल्पमुदतीच्या पीक कर्जाची नियमितपणे परतफेड करणा-या शेतक-यांच्या कर्जखात्यांच्या माहितीच्या आधारे अशा खातेदारांना सुध्दा योग्य समर्पक योजनेद्वारे दिलासा देण्यासंदर्भात अभ्यास करून शिफारशी करणे.
- ३) सदरहू समितीने आपला अहवाल एक महिन्यात सादर करावा.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०२००११६१३०५४२४४०२ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने.

(रमेश शिंगटे)

अवर सचिव तथा सहनिबंधक,
सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- २) मा. उपमुख्यमंत्री (वित्त) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई

- ३) मा. मंत्री (नगरविकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ४) मा. मंत्री (महसूल) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ५) मा.मंत्री (सार्वजनिक बांधकाम) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ६) मा. मंत्री (कृषी) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ७) मा. मंत्री (सहकार) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ८) सर्व मा.मंत्री/ मा.राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ९) मा.अध्यक्ष, विधानसभा/मा.सभापती, विधान परिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
- १०) मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा/ विधान परिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
- ११) मा. विधानसभा सदस्य / विधानपरिषद सदस्य (सर्व)
- १२) मा. मुख्य सचिव यांचे उप सचिव
- १३) अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १४) अपर मुख्य सचिव (नियोजन), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १५) प्रधान सचिव (व्यय), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १६) मुख्य महाप्रबंधक, भारतीय रिझर्व्ह बँक, केंद्रीय कार्यालय, मुंबई
- १७) मुख्य महाप्रबंधक, नाबार्ड प्रादेशिक कार्यालय, पुणे
- १८) समन्वयक, राज्यस्तरीय बँकर्स समिती, बँक ऑफ महाराष्ट्र,पुणे.
- १९) सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, पुणे
- २०) विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था (सर्व)
- २१) जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, (सर्व)
- २२) व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक लि. मुंबई
- २३) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक (सर्व)
- २४) निवडनस्ती